

אסיף ט

אסופת מאמרים

בהוצאת איגוד ישיבות ההסדר

תשפ"ד

אסיף ט

שנתון איגוד ישיבות ההסדר, תשפ"ד

בהוצאת איגוד ישיבות ההסדר

מערכת

חברי מערכת: הרב ישי אנגלמן (ישיבת ברכת משה); הרב עזריה אריאל (ישיבת המקדש); הרב שמואל אריאל (ישיבת ירוחם); הרב נתנאל אריה (ישיבת הגולן); הרב עוז דוד בלומן (ישיבת ברכת משה); הרב אחיה בן פזי (עפרה, בית מדרש לחיים); הרב נריא גזבר (ישיבת אור עקיבא); הרב הראל דביר (נריה); הרב אריאל דוד (ישיבת ברכת משה); הרב יהושע וייסינגר (ישיבת מרכז הרב, יד ברודמן); הרב מנחם ויצמן (ישיבת מעלות); הרב יעקב כהן (ישיבת בית אל); הרב אלעד כרמון (ישיבת מרכז הרב); הרב איתאל סופר (ישיבת כרם ביבנה); הרב אברהם סתיו (כולל 'שערי ציון', ירושלים); הרב אוריאל עיטם (ישיבת ירוחם); הרב משה פאלוך (ישיבת אורות שאול); הרב יאיר קאהן (ישיבת הר עציון); הרב יואל קטן (ישיבת שעלבים, מכון שלמה אומן); הרב אברהם יהודה רוס (ישיבת שדרות); הרב אייל רוניקוביץ (ישיבת מחנים); הרב מנחם שחור (ישיבת ירושלים לצעירים, בית מדרש למורים עז לישראל); הרב אלחנן שרלו (ישיבת עתניאל, בית ועד לתורה הר חברון).

עורך ראשי: דביר במברגר (ישיבת ברכת משה).

עורכי משנה: רועי בראון (ישיבת שיח יצחק); הרב הראל דביר (נריה); ניסן אריה זק"ש (ישיבת מרכז הרב); שלום פלדמן (ישיבת עתניאל, בית ועד לתורה הר חברון); אביאל שלום צרפתי (ישיבת שדמות נרי'ה).

סדר ועימוד: אורי יהודה פלינט.

שערים: אסף בן ציון.

עיצוב כריכה: צופיה הרבנד, סטודיו עפעף.

לעילוי נשמת חברנו האהוב,
תלמיד חכם גדול וחוקר בחכמת
ישראל בקדושתה,
ממייסדי כתב העת ומהשותפים בו
במסירות גדולה ובאהבה
הרב איתם הנקין הי"ד
ורעייתו
נעמה הי"ד
אם נפלאה וחברה
יוצרת ומשוררת

תוכן עניינים

6	דברי ברכה הרב יעקב שפירא
8	פתח דבר
10	הנחיות להגשת מאמרים לפרסום ב'אסיף'
12	תקצירי המאמרים המופיעים באתר
	🔗 במשך היובל - תרומתם המיוחדת של בני ישיבות ההסדר במלחמת יום הכיפורים
16	בְּאַלֵּהִים נַעֲשֶׂה חַיִּל וְהוּא יְבוֹס צְרִינּוּ הרב אהרן איזנטל
30	מלחמת יום הכיפורים - משמעות ולקח הרב מרדכי גרינברג
47	בין המתים ובין החיים הרב יעקב מדן
	🔗 זכרון חיים - לזכרו של מורנו הרב חיים דרוקמן זצ"ל
52	משנתו החינוכית של הרב דרוקמן הרב יונה גודמן
60	תורה ועיסוק בצרכי ציבור הרב שלמה רוזנפלד
	🔗 תלמוד והלכה
74	מכתב תורה מהגרז"ן - כללי הוראה בהלכות מסופקות הרב אלישע אבינר
80	למשמעות דין גרמא בניזקין ארו אדלר
105	נגילה ונשמחה בך - המערכת ההלכתית של השמחה אלי בנוק
132	דבר שנאסר במניין יצחק הנשקה
162	ברכת הטוב והמטיב: משמעותה, מקורה ותוקפה הרב מרדכי חיון
188	האם סיוע לגוי יכול להחשב כמעשר כספים? הרב גיא גבריאלי טל
201	כהן אונן בעבודת המקדש אלעד ינאי
221	מלאכה שאינה צריכה לגופה לשיטת הרמב"ם זאק מילנצ'יק
258	סיבה גורמת וסילוק המונע הרב ישראל מאיר סבתו
263	בין קריאת שמע לתפילה אהרן חיים סקסונוב
281	הני מילי דרך כבוד - כבוד כסיבה לתמיכות הכלכליות בחכמים אליעזר פויכטונגר
306	"ספק דדבריהם לא בעי ברכה" - בירור הדין בספק ברכת המצוות גד פתיחי

333 ביעור פירות שביעית | הרב יאיר קאהן
 ביאור סוגיית 'תספר עמו מאחורי הגדר' לאור עקרון 'מרחב האפשרויות' | הרב נתן קלר
 349 והרב טוביה שלמה בר אילן

מחשבה

370 'אני' 'אתה' ו'הוא' | בארי אבן אש
 425 חיים במידת אדם | הרב יוסי אלינר ועידן הירשפלד
 458 התבואה המשגעת - איך לשמור על שיעוון שפוי בעולם משוגע? | הרב אורי יעקב בירן
 470 תמימות וחכמה, היתממות ותמימות שנייה | הרב חיים וידל
 514 תהליך השיבה לגן עדן במערכת המועדים | הרב יעקב כהן
 540 עליה זו צורך ירידה - עיון ב"צלם א-להים" בשיטתו של הרמב"ם | אלרועי סליי

תנ"ך

558 פשר הופעת המלאך הכפולה לאשת מנוח | הדר ארבל
 566 ימי שפוט השופטים | איתמר לוי
 583 "ואל יבא כָּל עַת אֶל הַקֶּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֹקֶת" | הרב אלחנן סמט

אישים ושיטות

606 קווים לביוגרפיה של ר' שלמה פוליצ'ק, "העילוי ממייצ'ט" | אסף בראון
 661 הרי"ף והירושלמי: עיון בדרכו של הר"ף בהבאת הירושלמי | אברהם ווייס
 702 דברו על לב ירושלים | הרב מנחם שחור

706 רשימת משתתפים

עלו לאתר

ביאור חדש בשיטת ר"י הזקן בסוגיית נסכא דרבי אבא ובהבנת דין 'מתוך' ו'טענין' | הרב ישי אנגלמן

מעשה האדם - כח ראשון, כח שני וגרמא בדיני התורה | דביר במברגר
 מלאכת צידה בשבת - גדרים ונידונים בפרטי המלאכה | יעקב גרי פריאל
 איסור תלמוד תורה בתשעה באב | הרב אברהם סתיו

דברי ברכה

הרב יעקב שפירא, ראש ישיבת מרכז הרב

ישיבת
מרכז
הרב

YESHIVAT
MERCZAZ
HARAV

סיפורו של סדרן הרב
אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל
Founded by Harav
Avraham Y. Kook

תשנ"ט

תשנ"ט

מכתב ברכה

הקולף אס"ף סטט צורה ולול צורה
ברגישו לפני הציקור אולר גפול של
מאומים נד"ר בסוגלג השס וקצטני
אמונה ומחשבה בלפה זכוכה ונשימה
מקבלתו תלמידיה ואקפטיס מ"ה זמורה
השיגה באיבילי בק אש א מחזק ואש
א נלא, מעק זדאה של מנה וניכנה
לעצמה, ודג משע הוא למאז כן
מצמי כעזין וכן מהאומיה אצוק המאזק
אולנה גוסול ונני קצמי אה אול
שלוהו קצה שימי דגמ סק גי אלו
כאשים והמעשים א הלצה
כהוצאת המורה הזו אלוז אלו
וקצמי תהו תימא מפניכ ועלמיה
לכזלי מנה ולחלונה עין קין המנה
לואמה, אישואר א שמו עולמו
במפניכני
וע"ז שלפני

דברי ברכה

הרב יעקב שפירא, ראש ישיבת מרכז הרב

הקובץ "אסיף" פשט צורה ולבש צורה בהגישו לפני הציבור אוסף גדול של מאמרים וד"ת בסוגיות הש"ס ובעניני אמונה ומחשבה, בשפה ברורה ונעימה, מקבוצת תלמידים ואברכים ת"ח במרחבי הישיבות בארצנו הק' איש על מחנהו ואיש על דגלו, מתוך עמלה של תורה וירידה לעומקה. ודבר חשוב הוא למאד הן מעצם הענין והן מהאמירה לצורך המיוחד לאוקמי גירסא, ודבר בעתו מה טוב.

ושלוחה בזה ברכתי כהן גם לכל העושים והמְעִשִׂים על הטירחה בהוצאת החוברת הזו לאור עולם ובעזה"י תהא תורתן מתברכת ומשתמרת להגדיל תורה ולהאדירה והכן קרן התורה ולומדיה. לישועת ד' על עמו ונחלתו.

בברכת כהנים

יעקב שפירא

פתח דבר

ביום הפפרים תעבירו שופר בכל ארצכם: וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל ישוביה יובל הוא תהיה לכם (ויקרא כה, ט-י)

שנה עוקבת שנה, ויחד הן מצטרפות לחשבון גדול. במבט כולל, ניתן להתבונן לא רק ביכול של שנה אחת לבדה, אלא גם כיצד מקדם דרכה הקב"ה את המציאות והעולם לשלבים חדשים, לקראת יעדים היסטוריים ורוחניים של גאולה ותשובה.

בצאת הגליון התשיעי של האסיף נודה את ה' על שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. יבול השנה כולל ישן וחדש, מפי כותבים ותיקים וצעירים, מבתי מדרש מגוונים.

כמו קודמיו הוא אוצר בתוכו חידושים בסוגיות חמורות מן הגמרא והשדה ההלכתי - נזיקין ומעשרות, ברכות ושמיטה, ובצידם מאמרים ובהם התמודדות אמונית מחשבתית עם סוגיות יסוד של חכמה ותמימות, פקחון ושיגעון. בהצטרפו אל הגליונות הקודמים אפשר לראות בו עולם תורני ורוחני שממשיך את מסורת הישיבות מבית ר' חיים מוולוז'ין ומבית ר' עבדאללה סומך מבגדד מחד, ומאידך צמיחה מיוחדת שהיא פרי עטם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל החיים ושואפים את אור הישועה הזרוחה, ואף התורה מתברכת מן הקץ המגולה של עצי השדה ונטיעות בית המדרש הנותנים את תנובתם.

התמודדות עם סוגיות מעשיות חדשות, ועם בירורי אמונה המעסיקים את הוגי זמננו ואף את צעירי הצאן; עיון בתנ"ך ובאגדה, ומבטים של כלליות ופשטות המתחדשים בכל יום - כראוי לבני תורה מתלמידי תלמידיו של רואה האורות מרן הרב קוק זצ"ל.

לפני יובל שנים, בעיצומו של יום הכיפורים, נשמע קול שופר של אזעקות אמת בכל רחבי הארץ. כחצי יובל אחרי הכרזת העצמאות עמדה מדינת ישראל על נפשה ונלחמה נגד מבקשי רעתה. בחסד ה' זכה עם ישראל לניצחון על אויבו מדרום ומצפון, כאשר ניסי ה' וגבורות הלוחמים הם לפלא לכל מי שמביט בעין פקוחה על תמונת הקרבות וסדרי הכוחות. עם זאת, היו חסדים אלה מעורבים בדין ומשפט, וכבמסכת נגעים - יין המזוג בשלג ודם המזוג בחלב. חללים רבים נפלו במלחמה, והכאב והתדהמה הקרינו גם על הלוחך הרוח הציבורי והשפיעו על עתיד העם וארצו.

גם מקומם של בני ישיבות ההסדר ובני התורה בכלל לא נפקד מן המערכה. תלמידים רבים יצאו למלחמה היישר מבתי המדרש ומתפילות יום הכיפורים בבסיסי הצבא אליהם נשלחו כבעלי תפילה, ואף הם חוו את להט חרב המלחמה על בשרם ובנפשם. בשער המוקדש למלחמה בחלוף יובל שנים כותבים בעוצמה וברגש מי שהיו אז תלמידים וכיום מראשי ישיבותינו, על תפקידם של בני הישיבות במלחמה ועל השפעתה מאז ועד היום. תודתנו הרבה לכותבים, ולרב איתאל סופר שטרח ועמל להוצאה לפועל של השער המיוחד הזה.

בשנה החולפת נסתלק מעימנו הרב חיים דרוקמן זצ"ל, ובשער מיוחד נאספים כאן לזכרו מאמרים המבקשים לעמוד על קצות דרכיו במשנתו החינוכית, בהערכת דמותו ומידותיו, ולדון בהשראתו ביחס שבין לימוד תורה ועיסוק בצרכי הציבור. תודתנו נתונה לכותבים, ולרב אוריאל עיטם שקיבץ את המאמרים לשער חשוב זה.

ברכת ה' על כל העושים ופועלים, יוזמים, תורמים, יועצים ודוחפים, כותבים ועורכים, ועלינו ועל כל ישראל.